

Megjelen minden vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre 4 frt.
Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 8 kr.

SZERKESZTŐSÉG:

Szobotka Gusztáv ügyvéd irodájában, hova a lap szellemi részét illető közlemények és pénzküldemények is intézendők.

MINDSZENT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

HIRDETÉSEKRE NEZVE

a lap hátulsó (4-ik) oldala 20 helyre van beosztva. Egy hely ára 90 kr. Kincstár bélyegilleték külön 30 kr. A szerkesztőségen kívül elfogad előfizetéseket és hirdetéseket a helybeli könyvnyomda is.

NYILTTÉRBE

minden egyes sor közlése 15 kr. Bérmentetlen levelek csak ismerkezektől fogadtatnak el. Kéziratok vissza nem adatnak.

A gazdasági év végén.

I.

A foglalkozásnemek között aligha nem legszebb, legfüggetlenebb a földművelés. A gazda szánt, vet és azután várja, mit ad a teremtető!

Nem függött főleg ezelőtt a gazdaság senkitől, szántott, vetett annyit, a mennyi szükséges volt, vagy a mennyi terület megmunkálni célszerűnek mutatkozott. Munkája végeztével édes volt a pihenés, kellemes a remény, örömteli legtöbb esetben az eredmény!

Nem félték hajdanában az aszálytól, nem a tulságos esőtől; nem tartottak rozsdá, üszög, ördögbooskor, kefefü s ilyenü átkoktól, hanem hitték, reményltek s ritkán csalódtak abban, hogy a kellő időben elegendően megmunkált föld annak idején, minőséghez mértén megadja a termést oly mértékben, hogy a mennyi kell, lesz, sőt ha vevő kerül, annak is lehet adni. Kevés igény, olcsó munkaerő, a földnek östermő ereje, aránylag elég jó ár, szép jószágállomány, mely nagy hasznot adott, az indokok, melyek őseinket a földművelésre indokolták.

Nem olvastam még művet, mely másban találta volna indokát annak, hogy mi magyarok földművelő és jószágtenyésztő nép voltunk, illetve lettünk és az maradtunk. Hareban bátor és edzett nép, mely számos népet legyőzni, egy ezredéven át annyi nemzetség közé beékelve, gyakran a tönk szélén, mindig képes volt magát felküzdeni; nevének a világ előtt tisztelet és elismerést

TÁRCZA.

A hirlapirodalom keletkezése és elterjedése.

Közli: G. V.

(Befejező közlemény.)

A magyar hirlapirodalom csak 1840. óta vett lendületet, s ez időben emelkedett magasabb színvonalra, 1840-ben a magyar hirlapok száma már 26 volt.

Ekkor indult meg Munkácsy vezetése alatt a „Sürgöny“, mely 1841-től fogva mint gr. Desseffy Aurel organuma „Világ“ cím alatt jelent meg, 1844-ben azonban ismét címet változtatott s mint „Budapesti Híradó“ 1848-ig állt fenn, a mikor „Figyelmező“ néven folytatott s 1850-ben végleg megszűnt.

1841-ben Kossuth a „Pesti Hírlap“-ot indította meg, melynek szerkesztését 1844-ben Szalay László, báró Eötvös József és Trefort Agoston vették át, a kik egy évvel utóbb a szerkesztést Csengery Antal kezeibe tették le.

Széchenyi és Kossuth hosszas fáradozásaira a hirlapoknak megengedték, hogy a korkérdések fölött elmékedéseket tehessenek, megjegyzéseiket nyilváníthassák, javaslatokkal állhassanak elő, szóval vezérickéket közölhessenek.

E nagy vívmánynak eredményei lőnek. Az eszmék, gondolatok egymás ellen harcra kelték; a közügyek, politikai viszonyok minden oldalról vitatva, bírálva lőnek.

A haladás szükségét vitatta minden lap

kivívni, azon népet nem a szellem szegénység, nem a munkásság hiánya vitte a földművelői pályára: hanem azon pályának független volta keltette föl az ahhozi hajlamot, szeretetet; azon körülmény, hogy munkája végeztével csakis a mindenható oltalmát, áldását, de senki kegyét nem kellett kikérni, mondom eme körülmények, viszonyok és tények tették a magyart földművelővé.

De megváltoztak a viszonyok, megváltozott az időjárás, elvesztette a föld őserőjét, a gazda igényei, kiadásai és szükségletei majdnem oly arányban növekedtek, a mily arányban fordultak rosra az ősidőben fennállott, a földművelés és jószágtenyésztéshez szükséges alapfeltételek; a mily arányban tették külföldi és más világrészi verseny nehezé helyzetünket és a mily mértékben lett megbizhatlanná, kiszámíthatlanná az időjárás.

Volt hajdan is aszály, volt árvíz is, de az előbbi oly ritka, hogy a krónikások feljegyezték azt az utókor számára, az árvizek pedig termékenyvé tették az a nélkül is buja földet.

De hajdan szántókat nem is vett el a folyók árja — elöntötték a vizek a lapály területeket, a réteket — de mert azok neve is mutatja — azok rétek, legelők, kaszálók, nádasok voltak, melyeknek a víz nemhogy ártalmára volt, de sőt föltétlen előnyére szolgált.

Az új korszak megalkotta az ártereket, átvitette a belterjes gazdálkodást a természetadta termőhelyekről, az ember rendelte termőföldre, beállott a rétigazdálkodás, igaz, hogy vele járt a roppant termés lehetősége,

s csak abban volt köztük eltérés, hogy a haladás útját s módját különféleképp javasolták. Eszme és forma tekintetében oly értékes munkálatok jelentek meg a lapok hasábjain, a milyeneket ma is már ritkábban találunk.

Legnagyobb hatással küzdött a reformokért Kossuth a „Pesti Hírlap“-ban, melynek ellenlapja a „Világ“ volt.

A közvélemény Kossuthal tartott s kivéven a Méhes Sámuel szerkesztette „Erdélyi Híradó“-t, a többi összes lapokat gyanus szemmel tekintette; sőt mi több, a reformok megindítója Széchenyi is, ki a nemzetet álmából fölrázta s kiméletlen ostorozással terelte korszakát a polgáriasodás, mivelődés s haladás ösvényére — már-már konzervatív hirbe került.

Széchenyi Kossuthnak a „Pesti Hírlap“-ban nyilatkozó irányt „Kelet népe“ című könyvében támadta meg, a melyre „Felelet gróf Széchenyi Istvánnak“ cím alatt Kossuthugyan csak könyvben válaszolt, mit több különféle röpirat követett.

A magyar hirlapirodalom első virágzását ekkor érte el.

A forradalom előtt 1847-ben hirlapjaink száma már 33 volt. 1848—49-ben e szám 89-re emelkedett, de 1850-ben az 9-re olvadt le. Ez évben indult meg Császár Ferenc szerkesztése alatt a ma is fönnálló „Pesti Napló“.

A kivételes állapot, a szigorú sajtótörvény bénítólag hatott a magyar hirlapirodalomra. Még 1854-ben is csak 20 magyar lapunk volt, 1861-ben e szám 25-re, 1867-ben 80-ra,

de vele járt nem csupán az „eluszás“ lehetősége, hanem még azon kár is, hogy a „felső“ földeket kellően megművelni immáron a külterjes gazdálkodás, de még azokon sem lehetett, mert a felső földek jó megműveléséhez szükséges jószágállomány megtartását a rétek felszántása nehezítette, majdnem lehetetlenné tette.

Megszoktuk az utolsó pár évtized alatt, hogy egy-egy évtized vizenyős, avagy száraz és ez a jellege az időnek igaznak bizonyult, ma már ott tartunk, hogy a számadás, illetve feltevés sem áll, mert például a legutóbbi 20 év alatt is 1870-től 1882-ig, tehát 12—13 éven tartott az esős időjárás — míg a szárazság leginkább a 60-as években az időjárás főismérve.

Egyáltalában épen szegény hazánkban változtak a meteorologiai viszonyok oly rendkívüli, hogy ma nyáron fázni, télen nyári kabátban járni ép úgy lehetséges, mint a hogy tavasszal hideg, ősszel meleg esőnk szokott járni.

(Folyt. köv.)

A kubikolás és kaszárnya.

I.

Különösnek fogják találni t. olvasóink, hogy mi most — midőn az emberiség széles e világon az aratásban az Ég áldását gyűjti csürrébe — egész mással: a kubikolás és kaszárnya dolgaival foglalkozunk.

De mi helyén valónak látjuk azon tárgynál időzni, melyből szakadatlanul hátrány származik az emberi társadalomra.

Hanem hogy is illik össze a kubikolás a kaszárnyával?

de a következő évben, a midőn alkotmányunk helyreállitva s a sajtó szabadsága biztosítva volt, a magyar lapok száma 140-re emelkedett.

S ez idő óta a fejlődés rendkívüli volt. 1880-ban hazánkban már 368 hirlap és szaklap vagy egyéb folyóirat jelent meg, s ezek száma ez évben 482-öt tesz. S nemcsak hazánkban, de idegen földön is találunk már magyar hirlapot. Bukarestben az ottani „Hiradót“, Amerikában pedig a „Nemzetör“ láttak napvilágot.

S e nagy szám mellett még a nem magyar nyelvű hazai hirlapokról sem szabad megfeledkeznünk. Hisz ez évben is német nyelven 151, szláv nyelven 53, román nyelven 23, olasz nyelven 5, francia nyelven 3, héber nyelven 2. Összesen 237 nem magyar nyelvű hirlap adatik ki. Hazánkban a hirlapirodalom tehát 7 nyelven virágzik, a Lajthán tul 11, a német birodalomban pedig az időszi sajtó 8 nyelvet képvisel.

107 év alatt az összes magyar lapok száma 2041-et tesz ki.

S befejezem közmivelődésünk haladásának némi föltüntetésére szolgáló adatokat azzal, hogy

12,704 magyarra jut egy magyar hirlap			
13,711 németre	„	„	német
33,782 szlávra	„	„	szláv
101,034 románra	„	„	román

Ha pedig az országban megjelenő összesen 719 hirlap- s folyóiratot arányosítom hazánk népességének számával, ez esetben 19,034 főre esik egy hirlap.

Ugy, hogy mindkettő sok egészségtelen embert ad vissza a társadalomnak, tehát a közegészségügy azon talaj, melyen a különben két egymással nagyon is ellenkező status találkozik; továbbá épen a közelmúlt napokban szállítottak kubikosaink a felvidékre s a közeljövőben ismét tömegesen készülnek a kubik munkára.

Ezek mennek, a kaszárnya lakói meg már-már jönnek, s így róluk beszélni egyaránt okés időszerű.

Kiemeltük egyszer már lapunkban, hogy a vízvédekezési töltéseink nagyobb részbeni befejeztével sem válik meghaladott állásponttá a kubikososztály egészségügyi érdekeit szellőztetni. Sok s nehéz munka vár még kubikosainkra: vasutaink szaporodnak, sok vonal vár még megoldásra; ott lesznek a belvizek szabályozásai, csatornázás, országutaink radikális átalakítása, ezek mind többé-kevésbé földkiemelés s töltéssel járnak, ime! csak egy év előtt értekeztünk a kubikolásról azóta mily kolossalis munka foglalkoztatja e vidék kubikosait Csongrád alatt, mondhatjuk, hogy a kubikolás permanens kenyérkereseti ággá lett.

A társadalom méltán felsóhajt, hogy a kubikolás, polgáraink egy számot tevő százalékát roncsolt testtel adja vissza.

Nem akarunk ismétlésekbe bocsátkozni, elmondtuk mult évben, micsoda emberfeletti munkát teljesít a kubikos, rossz élelem, egészségtelen lakás mellett. Jeleztük azon immoralitás visszaélést, a kártyát, a részegeskedést, s. a. t. mely karöltve a borzasztó munkával elsorvasztja a testet, megöli a lelket.

Tekintsünk csak szét s megdöbbenőleg győződhetünk meg, miszerint az életkoruk 30—40-ik éve közt gümőkórban elhalt fiatal emberek legnagyobb részben kubik munkával foglalkoztak, a szívósabb testalkatnak tovább győzik ugyan, de lesz belőlük 50 éves korukban összeesett munkaképtelen vén ember.

Már volt elég alkalmunk meggyőződni, hogy kubikos osztályunk kiskoru, oda veti egészségét, életét a pénzkeresetnek.

A társadalomnak áll tehát érdekében, sőt kötelességében, hogy e kiskoru osztály atyáskodóbb gyámság alá kerüljön, mint eddig volt.

Egy gyámságnak első teendői közé tartoznék, miként már egyszer hangoztattuk, — orvosi vizsgálat alá vetni e nehéz földmunkára vállalkozókat, s mindazokat közülök, kik nem kellő testi komplexióval bírnak e nehéz munkára, attól egyenesen eltiltani, a könnyebb napszámra utalni, s őket arról meggyőzni, hogy rájuk nézve lassu halál volna e munka, s annyival tartoznak a társadalom, családjuk s önmaguk iránt, hogy ne tegyék ki maguk életveszélynek, hanem saját jólfelfogott érdekükből is könnyebb munkával minél jobban konserválják egészségüket, s ez által minél hosszabb életűekké legyenek.

A másik, mit a társadalom joggal megkívánhat az, hogy a kubikmunkára bocsájtottakra egészségügyi szempontból nagyobb figyelem fordítassék, mint eddig fordított.

Ne dobassanak e szegény emberek oda a munkaadók, munkavezetők önkényének, s saját telhetetlenségüknek; ne ériék be az irányadó körök a vizsgálatot csupán a töltéstest magassága, szélessége, s a kubikgödrök térfogatával, ha mindezeket fontos s életbe vágónak tartják, ugy mennyivel életbe vágóbb az, hogy a kubikolás oly ép embereket adjon vissza a társadalomnak, minőket ettől kapott. E kívánalma pedig a társadalomnak nem csak méltányos, de nagyon is jogos.

Ne tőrjék meg, hogy a kubikos erején felül dolgozzék; ne tőrjék, hogy rossz ételekkel, s még rosszabb italokkal táplálkozzék; neki vetközve dolgozzék, s hűvös éjszakákon ugyanigy aludjék; ne tőrjék az éjszakázást, a nagy pálinka ivást, a kártyát, az immoralitást, az orgyákat s. a. t. szóval miután semmi osztály

rend s figyelem nélkül fent nem állhat, ép ugy fent nem állhatnak a kubikos kolóniák sem.

Nagyon különösen hangzanék az, ha — míg a börtönlakókat melengetnénk, azokat jó étel, itallal ellátjuk, egészségügyi szempontból sőtaltatjuk, szóval a gonosztevéket a humanizmus minden melegével ápoljuk, e szegény munkásokkal pedig nem törődünk, hanem a kubikolási rossz rendszerrel korai halálba kergetjük. Ez utálatos cynizmus, s az emberi élet könnyelmű megvetése lenne. Szabályozzuk a munkaidőt s annak mérvét, ügyeljünk fel az életmódra, kényszerítsük munkásainkat az egészségügyi szabályok minél pontosabb megtartására, akkor reményelhetjük, hogy a kubikolás egészségesebb embereket fog vissza adni a társadalomnak.

Az építkezési szabályrendelet.

III.

A mi megyei építkezési szabályrendeletünk 5. §-a elrendeli, hogy a ki a község belterületén akar építkezést eszközölni, ez köteles ebbeli szándékát a járás szolgabirójánál bejelenteni és e bejelentéssel egyidejűleg a célba vett építkezés tervét, körülményes leírását benyújtani és az anyagok minőségét is megjelölni. E bejelentés folytán köteles a szolgabíró — a 6. § értelmében — 30 nap alatt határozni és ha szükségesnek találja az építendő költségére szemlét is rendelhet el, szakértőt hívhat meg, sőt eltérő nézetek és fontosabb körülmények beálltával építész mérnököt is hívhat meg.

A község tehát, melynek rendezéséről van szó: egy nagy semmi, mert a mi a következő 7-ik §-ban mondva van, hogy ha a község utca-szabályozási térképpel nem rendelkezik, az előjáróság, az építkezési vonal kijelölése tekintetében meghallgatandó, az csak olyan piktus-masbubusféle dolog, mert világosan mondja ezen §. hogy az építkezési vonalat is a szolgabíró jelöli ki. Mondhat az előjáróság a mi épen neki teszik, de nincs a ki meghallgassa.

Épen ezért mondtuk cikksorozatunk multkori részében, hogy a szabályrendelet egyik főkélléke az lett volna, miszerint köteleztessenek a községek egy utca-szabályozási terv készítésére, a mely aztán minden építkezésnél föltétlenül irányadó lenne; mert ime a 7. §. szövegezésével oda juthatunk, hogy minden következő előjáróság, a mely igaz ugyan, hogy csak meghivatik, de szavazati joga nincs és minden következő szolgabíró, a helyes építkezési vonal iránt más és más felfogásban leend, s a különben rendesen épülni kezdő község is rendszertelenül épültekké válhatnak.

De kérdeni bátorkodunk, egyszerű falusi építkezéseknél, a hol az emberek csak azért építenek, hogy a tél hidege ellen megvédve legyenek, s az építkezésből semmiféle lusust nem csinálnak; minek az a sok tervezet, körülményes leírás, építkezési anyagok megjelölése, szakértői szemle, mérnök stb. effélék, a melyek csak arra alkalmasak, hogy az építkező zsebeit kiürítsék, mielőtt épített volna.

Jó, mi elfogadjuk a magunk részéről, de csak megszokásból és magyaros természetűnkéül fogva, hogy a szolgabíró, a kinek saját hivatali hatáskörében semminémű szakközeg nem áll rendelkezésére s a ki épen ugy ért az építkezéshez, mint más halandó ember fia, beleszólhasson a dologba, sőt komendálunk neki annyit, hogy döntő szavazata legyen, de sokkal helyesebbnek tartottunk volna olyan rendelkezést, ha a községeknek is adatik az építkezés rendezése közl bizonyos jog, mert

elvégre is magáról a községről van szó, talán célszerűbb s az igazságnak is megfelelőbb lett volna, ha minden községre az utca-szabályozási terv készítése kötelezővé tétetik, s az építkezési ügyekben határozni hivatott első foku hatóság olyképp alakittatik meg, hogy a községek képviselői közgyűlései a saját kebelükből választanak például egy 4 tagból álló — nevezzük szépszetinek — bizottságot, s ezen bizottság járási szolgabíró elnöklete alatt ülésezik és határoz oly formán, hogy e bizottságban a szolgabíró is szavazati joggal bír, s szavazatok egyenlősége esetében azon határozat emelkedik érvényre, a melyhez ő a maga szavazatával hozzájárult.

Téve tagadva, hogy az első foku hatóság illetén szervezése nem volna lehetséges, hát még nézetünk szerint még is csak szükséges volna egy ily bizottság szervezése, legalább vélemény nyilvánítási jogkörrel, oly formán, hogy azt a szolgabíró figyelembe venni tartozik.

No de ezek most már mind csak olyan jámbor óhajások, a melyet a kéménybe írhatunk föl korommal, s a szabályrendeletnek ezen intézkedése, mert az építkezés körül a községnek az önkormányzatból folyó jogait teljesen ignorálja, arra vall, a mit először mondtunk, hogy ez egy nagy városi szabályrendeletnek egyszerű másolata, a melyből az első fokban határozni hivatott hatóságként megnevezett „városi tanács“ kifejezés egyszerűen a „járási szolgabíró“ kifejezéssel lett föleserülve. Nem gondolván az illető szabályrendelet készítő arra, hogy városokban a „városi tanács“ is a községi önkormányzatból kifolyó testületek; s a hogy az a „városi tanács“ még is csak nem egy, de több emberből áll; de e következtetésünk mellett valószínűnek látszik lenni, hogy a szabályrendelet tervezője, a politikai tudomány szavaival élve, az absolutistikus egyeduralom hive, a bureukratizmus követője, mert különben építkezési ügyekben, a hol elvégre is szakavatottság szükséges, az e téren laikus szolgabírót nem tette volna urrá élők és holtak fölött.

Nem foglalkozunk azonban tovább e szabályrendelet ezen részével, mert még sok anyag vár feldolgozásra, s elvégre is biztosan hisszük, hogy a gyakorlati élet befogja bizonyítani, ennek célszerűtlenségét, s vagy minél előbbi változtatást fog maga után vonni, vagy az egész szabályrendelet halva született gyermek leend.

Sőt, ha jósok akarnánk lenni, megjósolhatnánk, hogy a szabályrendelet azon alakjában, a mint az miniszteri jóváhagyás alá lön terjesztve, különben is sikamlós állapotban lévő közegészségügyünket határozottan tönkre fogja silányítani, ugy hogy pár évtized mulva, radikális kura leend szükséges, hogy közegészségügyünk állapota oda emeltessék, a hol ma van.

Néhány szó.

Községünkben az e hó 5-én történt tüzoltási munkálata közben szerzett tapasztalatok arra indítanak, hogy e lapok hasábjain felszólaljak, mit lehetetlen nem tennem már csak azért is, mert hasonló szerencsétlenségek ismétlődése esetén, ha olyan eléggé meg nem róvható mulasztások fognak előfordulni a lakosság részéről, mint ez alkalommal, ugy községünk nagy része a pusztító elem martaléka lehet.

A lakosságnak — mint tudjuk — szigoruan meghagyatott az előjáróság részéről, hogy minden háznál elegendő mennyiségű viz tartassék készletben. Hogy azon-

ban egyesek mily pontosan hajtják végre eme rendeletet, bebizonyult a jelzett tüzesetnél, mert a szomszéd házakban mindössze alig volt annyi víz, mennyinek egy háznál kellene lenni; ebből az a tanulság, hogy a kiadott rendelet, ha nem ellenőriztetik, leszámítva egy-két kötelességét tudó és teljesítő háztulajdonost, sokak által ezután sem fog teljesített, úgy mint eddig.

Még valamit!

Előljáróságunk ujabban oly tüzi fecskendőket szerzett be, melyek erélyöknek bizonyára megfelelnek, ha hozzáértő egyének által kezeltetnének; nem állítom, hogy ilyenek nem találkoznak, sőt megvagyok róla győződve, hogy vannak is, de azt elvitatni nem lehet, hogy tüzesetek alkalmával igen sok időbe kerül mig a fecskendők működésbe hozatnak, ez pedig azért van, mert nincsenek és nem lehetnek mindig jelen azok, kik a kezeléshez értenek.

Szerény nézetem szerint nem ártana, ha egy meghatározott napon a község ház udvarán gyakorlati kísérlet tétetnék a tüzi fecskendőkkel, melyre a lakosság is meghivatnék, így aztán az eddigiekhez hasonló fejtelenségek ismétlődéseitől nem kellene tartanunk.

Soraimat azon óhajjal zárom be, hogy mire oly égető szükség van — értem alatta a tüzoltó együletet — mielőbb létesüljön.

Egy tüzoltó jelölt.

Levelezés.

Csongrád, augusztus hóban.

Pártokra szakadtan küzd a lakosság, illetve annak képviselői egymás ellen, nem a közjó, nem a közügy, nem az igaz már manapság ott kázárolag az irányadó, hanem a párt érdek! Ki hazánk történetét, de mondhatjuk a világtörténetet ismeri, tudja, hogy a pártoskodás soha sem volt szülőanyja a „nagynak“. Elfecsérlük az erőket egymás ellen küzdve és a mi erő, idő még fennmaradt, — az? az az egyéni megélhetéshez szükséges lévén, a közügy marad.

Mint hírlík, a községi párt lapot akar létesíteni, misem természetesebb, mint hogy e lap, pártérdekeket védeni lesz hivatott, logicialag következik, hogy a másik pártnak is kell egy közlöny és megtörténik, hogy Csongrádon arra ébrednek, hogy a városban 2 lap jelen meg.

Hogy jó lesz-e ez így? Aligha! mert ha eddig egy lapot sem indítottak meg, az annak jele, hogy szükségét nem érezték — azt, hogy szellemileg volna szegény Csongrád város, senki sem állíthatja — de hogy olvasó közönség 2 helyi lap számára nincs, az biztos. Különben is jobb lesz — ha itthon mossák szennyesüket, mert az a hírlapi polemia, melyet pro és kontra a szentesi két lap hasábjain folytatnak — nemcsak azért itélendő el, mert polemia, hanem azért is, mert mai világban más uton is könnyen segíthet az ember azon, ahogy épen javítani, lendíteni akar a közügyeken.

Az intelligencia gyorsan szaporodott az utóbbi években — népnevelés terén igen sok történt, de neveli a népet maga a világ folyása, a közös küzdelem a „lét-ért! Van e kis városnak járásbírósa, telekkönyvi hatósága, szolgabírósa, közjegyzői hivatala, most adóhivatalt akarnak kérelmezni, vasutügye is kísért folyton — szóval: csak egyetértés kelene és rendjén volna sok oly dolog — mi ma pusztulóban van!

A színészek szegényesen élnek, jól, rosszul játszanak, a mint ép szerepeiket tudják, a mint a közönség részvéte őket arra készíti,

hogy szívből játszanak, avagy annak közönyösége elmondhatja szükségéből kifolyóan a szerepet.

E hó 10-én kísérték Kohn Mártont örök nyugalomra. Kohnt megyszerte ösmerték, a hajdan vig kedélyü ember az utóbbi években betegeskedett, sokat szenvedett, mig az Ur e hó 8-án magához szólítá, özvegyets egy fiut hagyott hátra. — A gyászbeszédet dr. Perles kecskeméti főrabbi tartotta, természetes magyar nyelven és mondhatni, hogy a rövid, de magvas, emelkedett szellemü és fönkelt gondolkodásra valló, remek hasonlatokban gazdag beszéd, könyvekre indította — a munka idő dacára — nagy számban helyből, közel és távolból összegyűlt rokonokat, barátokat, tisztelőket. Nyugodjék a boldogult békében, legyen neki könnyü a föld — a hátrahagyottakat vigasztalja a mindenható.

Párbajra van kilátás, a Tekulics és Spät között fenforgó ügyben, a mai társadalmi felfogás így kívánja ezt. Nagy lárma, feltűnési vágy, azután hírlapi nyilatkozatok és azután nagy ivodalom a kibékülés öröme, vagy kiöntatik egy kis vér, az elégtétel meg van adva, vagy elvégre gyakran a véletlen halált diktál a párbajozók egyikére, a család gyászba borul, örök gyűlölség a két család között, de ki gondol ezzel?

„A társadalmi felfogás ezt kívánja.“ — Jól van-e ez így?!

Helyi és vegyes hírek.

— **Megyei rendkívüli közgyűlés** lesz f. hó 19-én, melyen mindazon intézkedések fognak megtétni, amelyeket a törvényhatóságokról alkotott új törvény kívánatosá tesz. Ugyan e hó 23-án tartja ülését a megyei közigazgatási bizottság.

— **Jegyzők értekezlete.** F. hó 4-én a megyebeli községek jegyzőikara a megyeház nagytermében Stammer Sándor alispán elnökle alatt értekezletet tartott azon módosítások iránt, melyek az új községi törvény életbeléptetése folytán készitendő községi szervezeti szabályzatnál irányadók lesznek. A községek még az e hóban tartandó megyei közgyűlés elé fogják ezen új szervezeti szabályzatot jóváhagyás végett beterjeszteni. A jegyzői nyugdíjintézmény törvényszerű létesítése tárgyában is történtek megállapodások.

— **Csongrád megye** törvényhatósági bizottságának Szentesen 1886. évi aug. hó 19-én tartandó közgyűlésén elintézendő ügyek tárgyszorozata: 1. A m. kir. belügyminiszterium f. évi 8-án 37621. sz. a. kelt rendelete, a törvényhatóságok rendezésére alkotott 1886. XXI. t.-c. életbe léptetése és ezzel kapcsolatban alkotott szervezeti szabályrendelet módosítása. — 2. Ugyanannak f. évi július 8-án 38506. sz. a. kelt rendelete az ujonan alkotott községi törvény életbe léptetése tárgyában. — 3. Ugyanannak július 8-án 37690. sz. a. kelt rendelete az 1886. évi XXIII. t.-c. értelmében életbe léptetendő fegyelmi eljárás módosítása iránt. — 4. Ugyanannak július 25-én 42291. sz. a. kelt rendelete a megyei költségvetés elkészítése tárgyában. — 5. Ugyanannak július 30-án 30390. sz. a. kelt rendelete a községi szegények ellátása végett alkotandó szegény-alap tárgyában. — 6. Ugyanannak f. évi július 30-án 38543. sz. a. kelt rendelete a megyei széképület felülvizsgálása folytán fölmerült intézkedések foganatosítása iránt. — 7. A megyei széképület végrehajtó bizottságának jelentése a megyei széképületben felmerült és az építési tervezetben föl nem vett építkezési szükségletet pótlása iránt. — 8. Gróf Károlyi Sándorné Korniss Clarissa ő nagyméltóságának, mint a budapesti első gyermek-menhely-egylet elnökének értesítése a szegvári megye székház megvételére vonatkozólag. — 9. Kárász Anna-féle megürült

alapítványi ösztöndíjas helyeknek betöltése. — Kelt Szentesen, 1886. augusztus 6-án. Stammer Sándor alispán.

— **Községünkben** a mult július hóban született 31 fi, 29 nő, összesen 60. Ezekből törvényes 59, törvénytelen 1. Meghalt 21 fi, 23 nő, összesen 44. Házasságra lépett 3 pár.

— **Tüz.** Molnár Farkas József királlysági lakosnak egy kazal szalmája, hihelöleg a gépből kiszálló szikrától meggyuladt, azonban sikerült a munkásoknak eloltani.

— **Öngyilkosság.** Letai Györgyné Marosán Viktória mágoesi lakos f. hó 11-én gyufaföldattal megmérgezte magát; a mentési kísérletek eredménytelenek maradtak, a szerencsétlen nő meghalt. Tettének oka ismeretlen.

— **Csongrádi bucsú és bál.** Az évenként megtartani szokott bál és bucsu napján ez alkalommal sem maradhat el. A városi ifjuság e hó 15-én a városi népkert nagytermében zártkörű nyári táncvigalmat tart. Jó sikert, virágos kedvet kívánunk.

— **Villámcsapás.** Csütörtökön este Kasza János kovács házába a villám a kéményen keresztül beütött. A gazda és családtagjai közül senki sem sérült meg, mig ellenben a konyhában a tűzhelyen volt kotlóstyuk 20 csirkéje közül hetet agyonütött.

— **Jó-e a kvártély?** A héten Lázár kisbíró hivatalos komolysággal kísért föl a község házához két kolduláson ért csavargót. Ezek egyike, a fiatalabb, szemlesütve ballagott, a másik ellenben, kinek fején huszársapka, kezében hosszú, görcsös bot volt, úgy ment, mint valami tábornok, ki csapatját vezeti. Megérkezvén a község házához, parancsolólag oda szól kísérőjéhez: „Na, mutassa meg a kvártélyt, hadd lám, jó-e, arról majd megtudom, rendes község-e ez, vagy sem.“ Megmutatja neki s egy szersmind fel is szólítja őket Lázár, hogy „tesék belől kerülni“. A fiatalabb bemegy szó nélkül, a másik azonban nem enged a szép szónak, „hja, barátom, ez nekem nem tetszik, én rendesebb helyhez vagyok szokva, ide én be nem megyek.“ Hiába volt minden erőlködés, nem bírta őt betuszkolni szegény Lázár, ha szövetes társa, Pista kisbíró nem jön segítségére. Végre midőn már bent volt, hallani lehetett fogolytársához intézett következő szavait: „Nem csoda, ketten voltak, de megmutattam legalább nekik, hogy mint afféle katonaviselt ember, nem könnyen adom meg magamat, azután meg a milyen egy csunya hely, hisz ez nem tisztességes embernek való.“ A kint állók igazat adtak neki.

A közönség köréből.*

Tekintetes szerkesztőség!

Határozottan merem állítani, hogy az új ipartörvényt sehol nem játszották még ki oly eklatáns módon, mint itt Mindszentben. Hozzánk hetivásárok alkalmával a vidéki elárúsítók egész serege jön, köztük van egy vásárhelyi illetőségű, s ott lakó egyén is, ki furfangos módon az ipartörvényt kijátszva, egy idevaló földmivelő nő részére iparjegyet váltott, csak azért, hogy a mindszenti hetivásárokon rőfösárukat árusíthasson el.

Az a nő, kinek nevére az iparjog váltatott, soha és sehol nem foglalkozott rőfös árúknak sem eladása, sem pedig bevásárlásával s jelenleg sem foglalkozik, mi kitűnik abból is, hogy a törvényt kijátszó vásárhelyi egyén minden heti vásáron pontosan megjelenik, mikor is az elárúsítandó árúkat magával hozza, azokat piac után vissza viszi Vásárhelyre is, hogy az, kinek neve alatt folytatja az üzletet, az eladásnál nem jelenik meg soha sem, mint hogy eddig nem jelent meg.

* E rovatban megjelenő közlemények díjmentesen vetetnek fel, azonban a felelősség a beküldőt terheli. Szerk.

Nem hagyhatom említés nélkül a gyolcsos tótokat sem. Ezeknek ugyan kivételesen megengedi az ipartörvény, hogy a felvidéken gyártott ugynevezett „tót házivásznat“ elárusíthassák, de azt már nem — mint ők itt Mindszentesen teszik, hogy gyárilag előállított vászon nemekkel és mindenféle rőfös árukkal üzérkedjenek.

A következőket sem hallgathatom el.

Az előjáróság kijelölte a szent János melletti helyet a rőfös áruk elárusítására. Hogy azonban a vidéki elárusítók, nem azt a helyet használták már mostanában elárusító helyül, hanem oda mentek, hol a népjárás legsűrűbb szokott lenni és mivel a piac rendezésével megbízott előjárósági tag ebben őket nem akadályozta, azt következtettem, hogy nem a régi, hanem az a hely jelöltetett ki, hol — mint említém — mások mostanában árultak.

Én is oda mentem a f. hó 7-iki hetivásárkor rőfös áruimmal, mi miatt bepanaszoltattam az előjáróságot, illetve községi bíró előtt egy vidéki elárusító által. A bíró ur kihallgatásom után következőket jelentette ki előttem, „ha még egyszer oda megyek árulni, a hol a vidéki áru, — karhatalommal fog kényszerítettetni az onnét való elhurcolkodásra“. Mondott még a bíró ur olyakat is, melyek nem szabad, hogy elmondassanak — legkevésbé a részrehajlatlan bíró által, de elhallgatom kifejezéseit azért, mert meg vagyok győződve a felől, hogy valami fölött boszankodott, és afölötti haragjában mondotta az általam elhalgatottakat.

A bíró ur velem szemben elkövetett ezen eljárásának megítélését midőn a t. közönségre bizom, megjegyzem végül még azt is, hogy sehol nem részesítik a vidékieket a helybeliek rovására előnyben, csak Mindszentesen. Azt ugyan nem kívánhatja egy helybeli sem, hogy a vidékiek fölött előnye legyen, de azt igen és pedig jogosan, hogy mindenkinek egyforma mértékkel mérjenek az illetők.

A tek. szerkesztőséget ezen soroknak b. lapjában leendő közzé tételre felkérem, hiszem hogy azt nem fogja tőlem megtagadni már csak azért sem, mivel az előadottak valóságáért kezeskedem.

Ezek után vagyok a tek. szerkesztőségnek alázatos szolgálója

Dasler József.

Vidéki hírek.

Szegvár. Volt bíróválasztás és lesz jegyzői állásra pályázat hirdetés. Bíróvá Gémes József volt esküdtbíró lett elválasztva, a jegyzői teendőket egyelőre Pity István (boldogemlékü megyei levéltárnokunk reményteljes fia) végezi. Mint értesítenek bennünket Pity ur a jegyzői állásra pályázik és biztosnak veszik megválasztását. A község és illetve Bécsi jegyző ur benne szorgalmas, jellemes hivatalnokot nyerne. Pályázik még Tomor szentesi adóhivatali tiszt is és bár annak is lehető pártja van, bár jellemes ember és adóügyekben jártas — a szegváriak kétségtelenül saját falujuk szülöttjét fogják elválasztani a rendszeresített 2-od jegyzői állásra.

Szentes. Vasutügy regalia bérbeadás, árvtári sikkasztás, színház, ártézi kut körüli munkálatok, melyek a várost elfoglalják, lakosságát izgatottságban tartják, felvidámitják és egészségét emelik. — De vegyük e dolgokat egyenként szemügyre. A vasutügy újabb stádiumba lépett. Az irányadó körök úgy látszik elfogadnák már azon — nem egészen helytelen tervet is, hogy a város legyen az építendő, adja ki a munkát, de adja önmaga a város a sineket és a talpfákat, ezeket pedig vegye törlesztésre az államvasutársaságtól.

Szép az igyekezet, hogy Szentesnek vas-

utja legyen, de nem helyeseljük, hogy a Szentesen innen fekvő érdekeltséget meg sem kérdik, nem iparkodnak, fáradnak azon, hogy együttes erővel építsék föl a szükséges vasutat. Nem akarjuk föltételezni, hogy Szentes oda számítson, hogy majdan Vásárhely, Mindszentes, Szegvár leend azon helyzetben velük szemben, melyben vannak ők ma K.-Szent-Mártonnal, ha pedig arra számítanak, hogy Szentes állandóan végpont marad, azon hiszemük, reményök csal, mert az nem lesz úgy, de meg ha végpont maradna is, hogy Mindszentes nem megy gabonájával, áruival oda, ép oly bizonyos, mint az, hogy Szentes kereskedelmi szempontból sem lesz e vidék emporiuma.

A regalia bérbeadás tárgyában a közgyűlés határozott, néhány ajánlatot elfogadott, másokat elutasított. Azt mondják: „ki a Tisza vizéből egyszer ivott, az azt nem feledi, ha mellette lakott, oda vissza vágyik“, így történt ez Rambovszky Józseffel is, elment e vidékről, vissza jött, ő vette bérbe a nagy-vendéglőt ismét 9000 frtért. A közgyűlés Rambovszky ajánlatát egyhangulag fogadta el, kétségtelen, hogy Szentes vendéglátás okán, sokat nyer Rambovszkyval, de meg is szokták már őt annyira, hogy hiányzott sokaknak.

Az árvtári sikkasztás minden újabb jelentéssel nagyobb mérvű károsodást konstatál a város kárára, a kezdetben 8000—10.000 frtra becsült kár aligha fel nem emésztí a város árvtárának összes tartalék alapját, de talán még egy kis pótdó is járandó utána. Nagy port vert föl ez ügy a legutolsó közgyűlésen is; és aligha e kellemetlen érzet és tudat oka annak, hogy Szeder János ama indítványát, „adjon a város a szentesi dal- és zeneegylet pécsi kirándulásához 200 frtot,“ elejtették, nem fogadták el Kristó Nagy István indítványát ez ügyben, 100 frtról lévén szó. A színészeket ez idényben jobban pártolja a közönség semmint tette azt előző években, a jó társulat, a jó termés, vagy elvégre az időközben felnőtt s a művészetet pártoló fiatalság érdeme-e ez?!

Az ártézi kut vizét ma-holnap mindenki használandja, a víz jó és egészséges, ingyen is adják, hát kell-e több ok arra, hogy a Kurcába ne eresszék a túl nagy mennyiségű, jó és az egészségre előnyösen ható vizet.

H.-M.-Vásárhely. E hó 10-én kezdte meg a rendes havi közgyűlést a törvényhatóság és tekintettel arra, hogy a főispán ő méltóságát érte gyász miatt a múlt havi gyűlés elmaradt, a tárgysorozat nagyon megszorodott és így pár napot vett igénybe, visszatérünk a fontos határozatokra, eleve is jelezzük, hogy a legfontosabb tárgyak közé tartozik Rárós bérleti ügye, a kölesön felvétele, az alkaptányi hivatal betöltése, közfürdő szabályrendelet és a többi. A lövészegylet ünnepélye nagyszerűen sikerült, a mint az előrelátható volt. Az iparos műkedvelők újabb egy második előadásra készülnek mert az első eredményével meg voltak elégedve és az buzditja is őket. Szép és dicsőretre méltó a törekvés, de nem lesz-e sok a jóból?

Szeged. Az önkényes tűzoltók jelzett népünnepélye rendkívül sikerültnek mondható, ezrével volt odaát a nép és mulatott; jól tette, helyes volt a cél, melyért táncoltak és elvégre nagyon sokan vannak, kik a jótékonyság mellett a jogcimet keresik arra, hogy mulathassanak.

A színház rendkívül gyorsan épül és szebb, célszerűbben beosztott lesz, mint volt — a közelmúltban új — lesz villanyvilágítás, gőz- és légfűtés, tűz elleni rendkívüli célszerű óvintézkedések tettek, ma-holnap készen lesz a színház, lesz-e hozzá kedve, pénze a népnek látogatni Thália templomát, lesz-e jó társulat, megmutatja a közel jövő.

K.-Félegyháza. Mozgalmas időket él e város is; egyetértés ott sincs! Az iskolaszék elnöke dr. Holló Lajos ügyvéd egy mondhatni remek indokolású emlékiratban feltárta az iskolák helyzetét, föltüntette ama törvényellenes állapotot, hogy 3000-nél több tanköteles gyermek számára mindössze 20 iskola áll rendelkezésre, természetesen vélné az ember, hogy minden egyes városi képviselő megszavazta a javaslatba hozott iskolák szaporítását, annál inkább, mert nem egyszerre, hanem több éven át ajánlotta a javaslat az iskolák szaporítását. — Csalódik az illető, mert bizony a javaslatot elvetették. Nem adtak helyt a tisztviselők ama kérelmének sem, hogy azok fizetése emeltessék, pedig ha képzett, munkaszerető és becsületes tisztikart óhajt avagy követel a közönség, úgy meg kell adni a megélhetéshez a lehetőséget, mi ott ép úgy nincs meg, mint tisztviselőinknél egyáltalán. Kétségtelen, hogy a korruptus kifolyása az ily helytelen szűkkeblűségnek, — adjunk a tisztikarnak tisztességes fizetést, követeljük meg aztán tőle a becsületességet, a hozzáférhetlenséget.

Az augusztus 8-án tartott közgyűlésen Kossuth Lajos általános lelkesedés mellett egyhangulag a város diszpolgárává választott; e hó 20-án pedig népgyűlést tartanak az Edelsheim-Janszky ügyben, hogy a függetlenségi kör f. hó 28-án „Lajos“ névestélyén társas-vacsorát rendez, mondani fölösleges.

Kecskemét. Mint a városok nagy része, úgy az alföldi híres város, Kecskemét sem maradhatott hátra az Edelsheim—Janszky ügyből kifolyólag népgyűlés tartásáról értekeztek, aligha marad az el és helyesen. Dr. Horváth Adám a 48-as és függetlenségi kör általános szeretetben és tiszteletben álló elnöke párbajban nyert veszélyes sebéből felgyógyult, ez alkalmából nagy ünnepélyt rendez a jelzett kör, számos tisztelője és barátja.

Szolnokon, az ottani iparos ifjuság képző- és segélyező egylete augusztus 1-én tartotta zászlószentelési ünnepélyét. Ez alkalommal az ünnepi beszédet Ivánkovits János rókusai plébános, a szegedi iparos ifjusági egylet derék elnöke mondotta. A magas színvonalu, lelkes és hazafias beszéd elragadta a jelenvolt nagy közönséget és arról a „Szolnoki Híradó“ többek közt ezeket írja: Az ünnepi szónok Ivánkovics plébános ur már külső megjelenésével, rendkívül rokonszenves arcával meghódította a közönséget, de a közfigyelem a remek szónoklat hatása alatt valóságos lelkesedéssé nőtt. Szónoki hévvel előadott ünnepi beszéde az ékes-szólás egy mesterműve, melyben a papi álláspont és az ünnepély világi jelentősége a leg-szebb harmoniában jutott érvényre.

Esztergom. A hercegprimás jubileumát vagy október 18-án vagy november 5-én fogják megtartani. Ő eminenciája még ma sem határozta el, hogy a két nap közül melyiket választja a jubileum idejéül. Október hó 28-án lesz 50 esztendeje annak, hogy Simor Jánost pappá avatták és november hó 5-én lesz félszázada annak, hogy primáciáját tartotta. Mind a két nap nagy jelentőséggel bír a hercegprimás életében. És hogy a primás milyen nevezetessé akarja tenni e napok egyikének 50 esztendő fordulóját, elég legyen a többek között csak azt megemlíteni, hogy a székváros bazilikája kupolájának belső tatarozására magára 200.000 forintot utalványozott ki.

Felelős szerkesztők:

HUBACSEK PÁL és SZOBOTKA GUSZTÁV

Kiadótulajdonos:

AZ ALAPÍTÓ EGYESÜLET.